

Dr. Yılmaz ARI

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Eskişehir Osmangazi University Faculty of Theology
Eskişehir, Türkiye
yilmaz.ari@ogu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4529-7162
ROR ID: <https://ror.org/01dzjez04>

Bir İnsanlık Suçu ve Soykırım Trajedisi: İsrail'in Filistinlilere Uyguladığı Devlet Terörü Nedeniyle Yargılanması Gerektiğine Dair Bir Değerlendirme

A Crime against Humanity and the Tragedy of Genocide: An Assessment on
the Need to Prosecute Israel for State Terrorism against the Palestinians

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type:
Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received: 17 Kasım 2023 / 17 November 2023
Kabul Tarihi / Date Accepted: 19 Aralık 2023 / 19 December 2023
Yayın Tarihi / Date Published: 30 Aralık 2023 / 30 December 2023
Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık / December

Atıf | Citation

Arı, Yılmaz. "Bir İnsanlık Suçu ve Soykırım Trajedisi: İsrail'in Filistinlilere Uyguladığı Devlet Terörü Nedeniyle Yargılanması Gerektiğine Dair Bir Değerlendirme". *Darulhadis İslami Araştırmalar Dergisi* 5 (Aralık 2023), 16-38.
DOI: 10.61216/darulhadisdergisi.1392165

Değerlendirme | Peer-Review

İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körlene
Double anonymized - Two External

İntihal | Plagiarism

Bu makale, Turnitin yazılımınca taranmıştır.
İntihal tespit edilmemiştir.
This article has been scanned by Turnitin.
No plagiarism detected.

Etik Beyan | Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Yılmaz ARI).

Telif Hakkı | Copyright

(CC BY-NC 4.0) Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.
Licensed under the (CC BY-NC 4.0) International License.

Etik Bildirim | Complaints

darulhadis@karatekin.edu.tr

Yayıncı | Published by

Çankırı Karatekin Üniversitesi Darülhadis İslam Araştırmaları Merkezi
Çankırı Karatekin University Darulhadis Islamic Studies Center

Finansman | Grant Support

Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Öz

Filistin topraklarında kurulduğu günden beri bölge insanına özellikle de Müslümanlara baskı uygulayan İsrail, bir terör örgütü gibi hareket etmektedir. Yakın zamanda meydana gelen bir gelişme olarak; 7 Ekim 2023'ten beri Gazze'ye yönelik birçok saldırı düzenlemiş, Gazze'de yaşayan binlerce masum insanı katletmiş veya yaralamıştır. Bu saldırılar, Uluslararası Hukuk, Savaş Hukuku ve Uluslararası Ceza Hukuku kurallarını, Uluslararası Ceza Mahkemesi kararlarını, Cenevre ve Lahey Sözleşmelerini, BM Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi'ni, İnsan Hakları İzleme Örgütü raporlarını ve insanlık vicdanını ihlal etmektedir. İsrail, Gazze'de bebekleri, çocukları, kadınları, silahsız sivilleri, gazetecileri, hastaneleri, okulları, sivil konutları, cami ve kiliseleri, mülteci kamplarını, ambulansları, yaralı konvoylarını, kültürel mirası bombalamış, fosfor bombası kullanmış, esirlere kötü muamele etmiş, sivil halka açlık ve susuzluk çektirmiş, enerji ve diğer temel ihtiyaç maddelerine ambargo uygulamış, iki milyon kadar insanı göçe zorlamış ve bölge halkını topluca yok etme politikasını uygulamıştır. Tüm bu hususlar, savaş suçunun konusu olmanın yanı sıra aynı zamanda insanlığa karşı da işlenen suçlara da konu olmaktadır. Kuruluşundan beri İsrail'in yaptığı katliam dizisi ve hukuk tanımayan eylemleri karşısında, ABD başta olmak üzere birçok ülke, İsrail yönetimine koşulsuz askeri ve siyasi destek sağlamıştır. ABD, İsrail'e yıllık 3.8 milyar dolarlık askeri yardım yapmakta ve BM Güvenlik Konseyi'nde İsrail aleyhine çıkan karar tasarılarını veto etmektedir. ABD'nin yanı sıra Fransa, Almanya, İngiltere, Kanada gibi ülkeler de İsrail'in saldırılarını meşru göstermeye çalışmakta, Gazze'ye yönelik ambargoyu kaldırmamaktadır. Ayrıca bu ülkeler, İsrail'in işgal ettiği topraklarda yaptığı yerleşim faaliyetlerini engellemekte ve İsrail'in uluslararası hukuka uymasını sağlamak için kendisine baskı yapmamaktadırlar. Bu ülkeler, İsrail'in savaş suçlarını destekleyerek insanlık suçuna ortak olmaktadır. Gazze'de yaşanan bütün dram ve zulümler karşısında, dünyanın çeşitli üniversitelerinde çalışan akademisyenler, insan hakları savunucuları, sanatçılar, sporcular, gazeteciler, kanaat önderleri, din adamları, hâkim ve savcılar, uluslararası toplumu harekete geçmeye çalışmaktadır. Bu insanlar, Gazze'deki acının derhal durdurulmasını, sorumluların hesap vermesini, Gazze halkının yaşam hakkı ve özgürlüklerinin korunmasını, Gazze'ye yönelik ambargonun kaldırılmasını, Gazze'nin yeniden inşasını ve Filistin halkının bağımsız devletine kavuşmasını talep etmektedir. Bu talepler, tarihi, vicdani, ahlaki ve medeni bir görev olarak deklare edilmektedir. Filistin topraklarını ele geçiren ve ABD başta olmak üzere birçok devletten aldığı destekle bölge halkına her fırsatta orantısız güç kullanarak soykırım suçu işleyen İsrail'in ve kendisine destek veren diğer güçlerin yargılanması konusu, bu makalenin temel amaç ve problemini oluşturmaktadır. Çalışma; kitle iletişim araçları, sosyal medya platform ve gazete portal haberlerinin yanı sıra dergi makalesi, kitap vb. argümanlardan yararlanılarak kaynak taraması metodu ile elde edilen verilerden yola çıkılarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, İsrail, ABD, Terörizm, Filistin, Gazze, Savaş, İşgal, Soykırım.

A Crime Against Humanity and the Tragedy of Genocide: An Assessment on the Need to Prosecute Israel for State Terrorism against the Palestinians

Abstract

Israel, which has been oppressing the people of the region, especially Muslims, since its establishment in the Palestinian territories, acts almost like a terrorist organization. As a recent development, since October 7, 2023, Israel has carried out many attacks on Gaza, killing or injuring thousands of innocent people living in Gaza. These attacks violate the rules of International Law, the Law of War and International Criminal Law, the International Criminal Court decisions, the Geneva and Hague Conventions, the UN Convention on Conventional Weapons, Human Rights Watch reports and the conscience of humanity. In Gaza, Israel has bombed babies, children, women, unarmed civilians, journalists, hospitals, schools, civilian housing, mosques and churches, refugee camps, ambulances, convoys of the wounded, cultural heritage, used phosphorus bombs, mistreated prisoners, starved and dehydrated

the civilian population, imposed an embargo on energy and other basic necessities, forced the displacement of up to two million people and implemented a policy of mass extermination of the population. All of these are not only war crimes, but also crimes against humanity. In the face of Israel's series of massacres and unlawful actions since its establishment, many countries, especially the United States, have provided unconditional military and political support to the Israeli government. The US provides Israel with \$3.8 billion in annual military aid and vetoes UN Security Council resolutions against Israel. In addition to the US, countries such as France, Germany, the UK, Canada and the UK are trying to legitimize Israel's attacks and refuse to lift the embargo on Gaza. Moreover, these countries do not prevent Israeli settlement activities in the occupied territories and do not put pressure on Israel to comply with international law. By supporting Israel's war crimes, these countries are complicit in crimes against humanity. In the face of all the dramas and atrocities taking place in Gaza, academics, human rights defenders, artists, athletes, journalists, opinion leaders, clergy, judges and prosecutors from universities around the world are calling on the international community to take action. They demand an immediate halt to the suffering in Gaza, accountability for those responsible, the protection of the right to life and freedom of the people of Gaza, the lifting of the embargo on Gaza, the reconstruction of Gaza and an independent state for the Palestinian people. These demands are declared as a historical, conscientious, moral and civilized duty. The main purpose and problem of this article is the prosecution of Israel, which has captured the Palestinian territories and committed the crime of genocide by using disproportionate force against the people of the region at every opportunity with the support of many states, especially the USA, and the other powers that support it. The study has been prepared based on the data obtained through the method of source scanning by utilizing arguments from mass media, social media platforms and newspaper portal news, as well as research articles, books, etc..

Keywords: Sociology of Religion, Israel, USA, Terrorism, Palestine, Gaza, War, Occupation, Genocide.

Giriş

Terör, insan hayatının bir gerçeği olarak, ulus devletlerin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel açılardan biçimlenmesinde ve politikalarında bir etken olarak kaynaklarda yer almaktadır. Tarihsel süreçte uluslararası sistemin önde gelen aktörleri olan devletler, terörü kendi iç ve dış politikalarını belirlemede bir araç olarak kullanmış, gelişen kitle iletişim araçlarıyla halk üzerinde korku ve panik yaratmışlardır. Küresel sistemde güçlü olan ulus devletler, terörle mücadele adı altında devlet terörizmine başvurmuş, bu amaçla Birleşmiş Milletler gibi kurumları araçsallaştırmışlardır. Bu durum kimi devletleri vahşi bir terör örgütü haline getirmiştir. Küresel güçler, etnik temizlik harekâtları gerçekleştirmek, belli coğrafyaların bir araya gelmelerine mani olmak ve arzu ettikleri hedeflere ulaşmak için silahlı radikal grupların oluşumuna fırsat tanır veya var olan bu grupları taciz ederek kendilerinin harekete geçmeleri için zemin hazırlarlar.¹ Devlet terörizmi, devletin kendisinin veya desteklediği grupların gerçekleştirdiği veya finanse ettiği terör eylemleri olarak tanımlanır. Ayrıca devletin kendi halkına veya uluslararası terörizme destek vermek için yaptığı terörizm olarak da adlandırılır. Devlet terörü, birey veya gruplara karşı siyasi, ideolojik veya dini

---

¹ Terör Çalıştay Raporu, *Uluslararası Terörizm ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi (UTGAM)* (Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 2017), 8.

motivasyonlu şiddet eylemlerini kapsamakta ve devlet dışı terörizme benzemektedir. Aralarındaki temel fark ise şiddeti, devletin unsurlarının uygulamasıdır.²

Bu çalışma, terörizm stratejisi izleyen devletlerin, kendilerine benzemeyen ve işgal ettikleri toplumlara karşı orantısız ve kontrolsüz “güç ve baskı uygulamak suretiyle insanların ruhsal ve/veya bedensel zarar görmelerine neden olan bireysel ya da toplu hareketler³ sonucu şiddetin soykırımı nasıl dönüştüğünü incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, İsrail'in Filistin'de halka yönelik geliştirdiği söylem ve gerçekleştirdiği politikaları örnek vaka olarak ele alınmış ve (çoklu) devlet destekli bir savaşın soykırımı nasıl yol açtığı ve temel insan hak ve hürriyetlerinin nasıl yok sayıldığı gerçeği ışığında soykırım suçunu işleyen İsrail devletinin yaptığı ve sebep olduğu haksızlıklar soruşturulmuştur.

Siyonist İsrail yönetiminin kuruluşundan bugüne değin, gerçekleştirdiği ve sürdürdüğü, vahşi ve gayr-ı insani saldırılarda ve uyguladığı devlet terörüyle binlerce masum Filistinli insan, kendi topraklarından katledilmiş, yaralanmış veya toprakları gasp edilerek sürülmüştür. İşgalci Siyonist İsrail devlet yönetimi, 7 Ekim 2023'te gelişen olayları⁴ bahane ederek, bu tarihten beri insan haklarına ve savaş hukukuna aykırı şekilde Gazze'de devlet terörü uygulamakta ve adeta soykırım yapmaktadır.⁵ Yaşanan bu vahşete tanık olan ve yarım yüzyıldan fazla bir süredir devam eden⁶ sürgün ve katliamların bir an önce son bulması için uluslararası toplumun harekete geçmesi elzemdir. Daha fazla masum kanı dökülmesin diye İsrail Devletinin ve Siyonist liderlerinin yanı sıra insanlık adına utanç vesikası olan Gazze Soykırımını gerçekleştiren İsrail yönetimine destek veren tüm liderlerin yargılanmaları gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda; insanlığın vicdanına seslenen ve adalet istemini dile getiren tüm kesimler adına kaleme aldığımız manifesto özelliği taşıyan bu makalenin, akademik alan yazında kayda geçmesini değerli buluyoruz.

Terör ve Terörizm

Tarihsel birikimin savaş ve çatışma süreçleri üzerinden konumlandırılması, geleneğin temel işlevi olan ‘insan yetiştirme düzeni’ni değil, ‘insanı hesaba çekme’ veya ‘yok etme’

² Muhammed Ali Yetgin - Mithat Baştuğ, “Devlet Terörizmi Bağlamında Tarihsel Vakaların İç ve Dış Etkilerinin Analizi: BM Güvenlik Konseyi Üyeleri Örneği”, *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13/4 (2021), 955.

³ Ali Rıza Gül, “Şiddeti Tanımlamak: Geniş Tabanlı Bir Yaklaşım”, *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)* 8/77 (2021), 3171. Ayrıca şiddet ve terör lafızları ile ilgili yazarın şu eserine bakılabilir: Ali Rıza Gül, “Kur’ân’ın Şiddet Ve Terörü Reddeden Lafızları”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4/7 (Aralık 2017), 35-58.

⁴ Euronews, “ Hamas - İsrail Savaşı: Nasıl başladı, ilk ayında neler yaşandı?” (Erişim 3 Aralık 2023).

⁵ Bu satırların kaleme alındığı tarih olan 16.11.2023 itibarıyla; tüm zamanlardan bugüne değin yaşanan işgal, zulüm ve soykırımdan bahisle bu manifesto yazılmıştır.

⁶ Fikir Turu, “Filistin-İsrail çatışmasının tarihçesi” (Erişim 3 Aralık 2023).

seçeneğini ya da zorunluluğunu vurgulayan bir anlatım iradesini öne çıkarmaktadır.⁷ Bu bağlamda öne çıkan terör kelimesi, Latince “terrere” kelimesinden türetilen, “ürkütme, korkutma veya sindirme” anlamına gelmektedir.⁸ Terörizm ise siyasi örgütlenmeyle birlikte tarih boyunca var olmuş bir olgudur.⁹ Günümüzde devlet düzenine karşı yapılan eylemler veya devletin bireylere uyguladığı şiddet politikası olarak da anlaşılmaktadır. Bu iki kavramın aslında devlet eksenli olduğu bilinmektedir.¹⁰ Terör, siyasi bir hedefe ulaşmak amacıyla; bir örgüte bağlı birey veya bireylerin, bir devletin anayasal niteliklerine, “siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel”¹¹ ve hukuki düzenine müdahale etmek, devlet-millet birliğini zayıflatmak, devletin varlığına zarar vermek, otoritesini etkisizleştirmek, devralmak veya yıkmak, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmak, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla devlete, halka veya bireylere karşı şiddet eylemlerine başvurma olarak tanımlanabilir.¹²

Terörizm, günümüzde geçmişteki siyasal şiddet uygulamalarının bugünkü koşullara ve olanaklara göre değişen bir biçimi olarak plana çıkmaktadır.¹³ Ayrıca iletişim ve silah teknolojilerindeki gelişmeler, terörizmin ölçüsünü tahmin edilemez bir seviyeye çıkarmıştır.¹⁴ 20. yüzyıldan beri terörizm, sadece ulusal düzeyde değil, uluslararası düzeyde de yıkıcı bir etki yaratmış ve hatta siyasal gelişmeleri belirleyici bir rol oynamıştır.¹⁵

Devlet Terörü

Şiddet ve korku araçlarıyla toplumları etkilemeyi ve sindirmeyi amaçlayan bir politik strateji olarak terörün farklı biçimleri vardır: Bireysel terörizm, grup terörizmi ve/veya devlet terörizmi.¹⁶ Devlet terörü ise, totaliter rejimlerin ayrıncı bir özelliği olarak,¹⁷ devletin kendisinin

⁷ Namık Kemal Okumuş, “Gün Ve Geleceği Iskalama Tercihinin Aşkın Formu: Kutsal Gelenek Perspektifi”, *Uluslararası Dorlion Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi (DASAD)* 1/1 (June 2023), 24.

⁸ Uğur Ersoy, “Terörizm ve Nefret Suçları Arasındaki Tetikleme Etkisi” *Ankara Barosu Dergisi* 2 (2018), 149.

⁹ Faruk Örgün, *Küresel Terör* (İstanbul: Okumuş Adam Yayınları, 2001), 13.

¹⁰ Murat Saraçlı, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Haziran 2007), 1051-1052.

¹¹ Yetgin – Baştuğ, “Devlet Terörizmi Bağlamında Tarihsel Vakaların İç ve Dış Etkilerinin Analizi: BM Güvenlik Konseyi Üyeleri Örneği”, 955.

¹² Orhan Erdem - Habip Özdemir, “Terror And Terrorism: A Multi-Dimensional Evaluation”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 8/30 (2009), 268.

¹³ Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi, (TERAM), Kavram Kutusu, “Kavramsal Çerçeve Devlet Terör ve Terörizm”, (Erişim 10 Aralık 2023).

¹⁴ Cemal Güzel, “Korkunun Korkusu: Terörizm”, *Silinen Yüzler Karşısında Terör içinde*, (der.) Cemal Güzel (Ankara: Ayraç Yayınevi, 2002), 15-16, akt. Murat Saraçlı, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Haziran 2007), 1052.

¹⁵ Saraçlı, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, 1052.

¹⁶ Güzide, Kayıtmazbatır, “Terörizmin Tarihinde Görmezden Geline Bir Olgu: Devlet Terörü”, *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 13 (2023), 147.

¹⁷ Hayati Hazır, “Demokrasi ve Siyasi Terör”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 3/1 (Haziran 1990), 35.

veya devletin desteklediği grupların kendi halkına veya başka bir halka karşı şiddet uygulamasıdır. Modern zamanların mahsulü ve bir insanlık suçu/kabahati olarak görülen terörizmden¹⁸ farklı olarak devlet terörü, devletin meşruiyetini, gücünü veya çıkarlarını korumak veya artırmak için şiddete başvurduğu durumlarda ortaya çıkar. Bu terör tipi sistematik, politik, korku yaratıcı ve geniş bir kitleye mesaj verici özellikler taşımasının yanı sıra; savaş suçları veya insan hakları ihlalleri olarak da nitelendirilebilir. Ayrıca:

1. Devletler, devlet dışı aktörler gibi terör eylemleri yapabilmektedirler.
2. Devlet terörü, devlet dışı terör örgütlerine kıyasla daha geniş çaplı ve yıkıcı sonuçlara yol açabilmektedir.¹⁹
3. Devlet, terörizmi kendi kurumları aracılığıyla veya devlet dışı aktörlere maddi veya lojistik destek sağlayarak gerçekleştirmektedir.
4. Devlet (uyguladığı terör ile) kendi vatandaşlarını veya başka devletlerin vatandaşlarını hedef alabilmektedir.
5. Toplumların güvenliğini zedeleyen bir olgu olarak terör, devlet tarafından desteklendiğinde daha çok sivil kayba neden olabilmektedir.²⁰

“Terörle İttifak” ya da “Devletlerin Terör Ortaklığı”, şeklinde ifade edilen ve modern terörün belirgin bir dalgası olarak tanımlanabilecek olan devlet terörü²¹ durumlarında, bir devlet, terör örgütleriyle iş birliği yaparak başka bir devlete karşı savaşmaktadır. Bu bağlamda, ABD'nin PKK'nın Suriye kolu olan YPG'yi destekleyerek DAESH'e karşı savaştığı izlenimi vererek dâhil olduğu Suriye İç Savaşı ve Filistin topraklarını işgal eden İsrail'e her fırsatta siyasal ve askeri alanlarda destek vermesi ile kurduğu terör ortaklığı bu konuya bariz örnekler olarak gösterilebilir. Bunun yanı sıra tarih boyunca farklı ülkelerde ve farklı dönemlerde görülebilen devlet terörüne aşağıdaki gibi örnekler verilebilir:

- Nazi Almanyası'nın uyguladığı Yahudi soykırımı,²²
- Sovyetler Birliği'nde gerek Çarlık döneminde ve gerekse komünist rejimin egemen olduğu süreçlerde uygulanan etnik temizlik, katliam, sürgün vb. gibi her türlü zulüm ile milyonlarca insanın öldürülmesi, yurtlarından edilmesi,²³

¹⁸ Cüneyt Özata, “Yanlışlıklar (Terör) Komedi - Martin McDonagh'ın Korkutan Şiddeti”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16/3 (2013), 185.

¹⁹ Kayıtmazbatır, “Terörizmin Tarihinde Görmezden Geline Bir Olgu: Devlet Terörü”, 147.

²⁰ Nilüfer Önen, “Soykırım Yapan Devlet Terörizmi: Ruanda Örneği”, *Africana*, 3/1 (2023), 18.

²¹ Rüştü Salim Savaş BİÇER, “Modern Terörizmin Beşinci Dalgası: Devletlerin Uluslararası Terörist Örgütlerle İş Birliğinin Sebepleri ve Sonuçları”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 16/36 (2020), 934.

²² Geniş bilgi için bakınız: Stanford J. Shaw, *Yahudi Soykırımı ve Türkiye*, çev. Fahir Armaoğlu (İstanbul: TİMAŞ Yay. 2014).

²³ Abdullah Temizkan - Elchin Shakirov. “Rusya'nın Kafkasya Siyaseti Üzerindeki Stalin Gölgesi”, *Cihannüma Tarih Ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi* 3/2 (Aralık 2017), 158.

- Çin’de yaşanan Kültür Devrimi²⁴ ve Tiananmen Meydanı katliamı²⁵ gibi olaylarla devlet terörünün gerçekleştirilmesi,

- Fransa, sömürgeleştirdiği ülkelerde, özellikle; işgal ettiği ve “gerek siyasi gerek mali tarihinde kanlı izler bıraktığı Cezayir’de”²⁶ bağımsızlık hareketlerine karşı şiddet kullanarak devlet terörü yaptıkları söylenebilir.

- ABD gibi bir “süper gücün her bakımdan kendisinden kat be kat geride olan bir ülkeye karşı acımasızca yürüttüğü savaş” olan ve milyonlarca insanın ölümüne sebep olan Vietnam Savaşı,²⁷

- Yine ABD’nin, tercih ettiği kendi dünya düzenine karşı çıkanları cezalandırmak için seçtiği stratejik bölgeleri işgal etme politikası ve ayrıca Vietnam sendromunu yenmeye çalıştığı Irak Savaşı,²⁸

- Soğuk Savaş’ın akabinde uluslararası arenada tek süper güç olarak kalan ABD’nin, terörlü mücadele ettiği iddiasıyla 11 Eylül²⁹ saldırılarını da bahane ederek 2001’den itibaren önleyici saldırılar yapmayı temel savunma politikası olarak benimsemesi³⁰ üzerine, Afganistan’ı da içine alan sınır ötesi operasyonlara girişmesi sonucu Afganistan’da kaos, şiddet ve ölüm yaratan çatışmalarda sivil halka karşı şiddet uygulayarak sınır tanımaz bir devlet terörü uygulamıştır denilebilir.

- Kurulduğu günden bu yana mutaassıp bir yaklaşım ile Filistin halkının topraklarında hak sahibi olduğu inancını kabul edip bu anlayışı tüm dünyaya dayatmaya ve bu konuda “başkalarının inanç ve düşüncelerini aşağılayıp baskı yoluyla yok etmeye çalışan”³¹ İsrail’in Filistin halkına her fırsatta uyguladığı baskı, şiddet ve orantısız güç kullanması da bir devlet terörü örneğini teşkil etmektedir.

Devlet terörünün olası iç ve dış etkileri, hem uygulayan hem de maruz kalan ülkeler ve halklar için olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve barış gibi değerleri zedeleyen devlet terörü, toplum hayatında da korku, güvensizlik, nefret, öfke ve intikam gibi duyguları körüklemektedir. Ayrıca, şiddetin meşru bir araç olduğu algısının yaratılmasına ve karşıt grupların da şiddete başvurmasına yol açmaktadır.

²⁴ Geniş bilgi için: Stéphane Courtois vd., *Komünizmin Kara Kitabı* (İstanbul: Felix Kitap, 2020).

²⁵ Damla Yalın, “32. Yılında Tiananmen Katliamı”, *21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü (Erişim 10 Aralık 2023)*.

²⁶ Özgenur Özyalçın, “Tarihi ve İktisadi Açılardan Cezayir - Fransa İlişkileri”, *Maliye Çalışmaları Dergisi* 69 (2023), 163.

²⁷ Mehmet Ali Aybar, *Vietnam Günlüğü ABD’nin Vietnam’da İşlediği Savaş Suçlarına Karşı Russell Mahkemesi* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 13.

²⁸ Nasuh Uslu, “Körfez Savaşı Ve Amerika’nın Politikaları”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 54/3 (Şubat 2015), 165.

²⁹ Doğançan Bay, “11 Eylül Saldırılarının AB’nin Terörizmle Mücadelesine Etkileri”, *EURO Politika* 11 (2021), 56-63

³⁰ Senem Atvur, “21.Yüzyıl için ABD Güvenlik Politikası ve Büyük Orta Doğu Girişimi”, *Savunma Bilimleri Dergisi* 6/2 (2007), 1-16.

³¹ Fevzi Rençber, “İslam Birliği İnşasında Bir Engel Olarak Mezhep-Cemaat Taassubu Ve Çözüm Yolları”, *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 10/1 (Haziran 2017), 87.

Uluslararası ilişkilerde de büyük sorunlara neden olan devlet terörü, İsrail'in Gazze'de uyguladığı terör örneğinden de anlaşılabilir gibi uluslararası hukuku ve insan hakları sözleşmelerini ihlal edecek boyutlara ulaşabilmektedir. Bu terör çeşidinin uluslararası toplumun tepkisini, yaptırımını veya müdahalesini (müdahale edilmesi isteğini) son günlerde yaşanan Gazze dramında da görebilmekteyiz. Bu gibi durumlarda önlem alınmaz ve yeterince tepki gösterilmez/yaptırım uygulanmaz ise uluslararası güvenlik ve istikrarı da tehdit edebilmektedir.

Devlet terörü, hem devletlerin hem de halkların çıkarına aykırı bir olgudur. Devlet terörü, şiddetin değil, diyalogun, uzlaşmanın, adaletin ve demokrasinin egemen olduğu bir dünyanın önünde bir engeldir. Devlet terörü, uluslararası toplumun işbirliği ve dayanışmasıyla önlenmeli ve cezalandırılmalıdır. Devlet terörü, insan haklarına saygılı, barışçıl ve hukuka bağlı devletlerin inşasıyla son bulmalıdır.

İnsanlığa Karşı İşlenen ve Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Yetki Alanına Giren Suçlar

“Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin yetki alanına giren suçlar, insanlığın barış, güvenlik ve esenliğini tehdit eden en ciddi suçlardır. Bunlar soykırım, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırı suçudur.

a. Soykırım (Jenosit) Suçu

Bu suç, Statü'nün 6. maddesinde tanımlanmıştır. Aynı tanım, Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü'nün 4. maddesinde ve Türkiye'nin de taraf olduğu 1948 tarihli Soykırım Sözleşmesi'nde de bulunmaktadır. Bu suç, ulusal, dini veya etnik bir grubun üyelerini kasten öldürmek, onlara zihinsel veya bedensel ağır zararlar vermek, onları fiziksel olarak yok etmeye yönelik zor koşullara maruz bırakmak, onların doğumunu engellemek veya onların çocuklarını başka gruplara zorla vermek şeklinde işlenir.³²

b. İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlar

“Bu suçlar, savaş veya barış zamanında, silahlı bir ulusal veya uluslararası çatışma bağlamında işlenebilir. Soykırım suçundan farklı olarak, belirli bir gruba veya cemaate üyelik şartını içermeyen, sivil halka karşı yapılan yaygın veya sistematik saldırılar sonucunda işlenen suçlardır. Bunları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- a) Adam öldürme,
- b) Top yekûn imha etme,
- c) Esarete mahkûm etme,

³² Türkaya Ataov, “Savaş Suçları Uluslararası Mahkeme: Jenosit Oturumu”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 23/02 (Şubat 1968), 319 vd.

- d) Halkın bir kısmını tehciye ya da nakle zorlama,
- e) Uluslararası hukukun temel hükümlerini ihlâl ederek hapsedme veya bedensel hürriyeti ağır bir şekilde ortadan kaldırma,
- f) Irza geçme, cinsel esaret, zorla fuhuş yaptırma, zorla gebe bırakma, zorla kısırlaştırma ya da bunlara benzeyen değişik ağır cinsel suçlar,
- g) İşkence,
- h) Siyasî, ırkî, ulusal, etnik, kültürel, dini veya yukarıda belirtilen cinsel nedenlerle bir grup veya diğerlerinden ayrılabilen herhangi bir topluluğa zulüm etme,
- i) Zorla kişileri ortadan kaybetme,
- j) Ayrımcılık (apartheid),
- k) Fizikî veya ruhsal bütünlüğe ağır zarar verme ya da büyük ızdırap çektirme şeklindeki insanlığa aykırı diğer davranışlardır.”³³

c. Savaş suçları

“Savaş suçları, Statü’nün 8. maddesinde belirlenmiştir. Bu suçlar, siyasî veya yaygın bir şekilde işlendiklerinde Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin yetki alanına girer. 8. maddede, uluslararası veya uluslararası olmayan silahlı çatışmalar sırasında işlenen suçlar arasında bir fark gözetilmiştir. Savaş suçları, uluslararası suçlar arasında en eski tanımlanan ve kabul edilen suçlardır. Çoğu, Lahey Düzenlemesi ve Cenevre Anlaşması’nda da yer almaktadır. Savaş suçlarından anlaşılması gerekenler ise 8. maddenin 2. bendinde açıklanmıştır. Buna göre:

Bu suçlar, 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmesi’nde öngörülen ağır suçlar olup, Cenevre Sözleşmesi hükümleri ile koruma altına alınan kişi ve mallara karşı işlenmeleri söz konusu olabilir. Sözleşme’nin 8. maddesinin 2-a bendinde 9 alt başlık altında sayılan bu fiiller, 12.8.1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri esas alınarak belirlenmiştir. Bunlar, bu sözleşmelere göre, yaralılar, hastalar, kazazedeler, savaş esirleri ve siviller ile korunan mallardır. Bu kişi ve mallara karşı işlenen suçlar, savaş suçları kapsamında korunan kişilere karşı işlenen suç sayılır. Bunlar:

- Kasten adam öldürme,
- Gayri insanî muamele ve işkence,
- Biyolojik deneyler, insanların fizikî ve ruhî bütünlüğüne ağır bir saldırı veya büyük ızdırap verme şeklindeki kasıtlı fiiller,
- Askerî zorluklarla bağdaşmayacak şekilde malların yok edilmesi veya mülkiyetinin ortadan kaldırılması,

³³ Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, “Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM)”, (Erişim 11 Aralık 2023).

- Savaş esirini veya benzeri şekilde korunan kişiyi yabancı bir devletin askerlerine hizmet etmeye zorlamak ve kişiyi savaş esiri konumuna getirmek,
- Bir savaş esirini veya benzeri korunan kişiyi tarafsız ve usulüne uygun bir şekilde yargılama hakkından mahrum etmek,
- Yasadışı tutuklama, nakil veya tehcir olayları,
- Esirleri öldürme, fiilleridir.

Savaş suçları, uluslararası silâhlı çatışmalarda geçerli olan hukuki ve teamüli normların ağır biçimde ihlâl edilmesi şeklinde ifade edilir. Bu normlara aykırı davranışlar neticesinde meydana gelen savaş suçları aşağıdaki gibidir:

- Sivil halka karşı bilinçli saldırı,
- Korunan yer veya kişilere kötü muamele sayılabilecek bilinçli saldırılar,
- İnsancıl hizmetlerde veya BM Şartı'na uygun olarak barışı korumak ya da insanî yardım misyonları çerçevesinde kullanılan personele, yerleşim yerlerine, mallara, birimlere veya araçlara kasten saldırı, bombalama fiilleri,
- Saldırı suçu.

Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü, 17 Temmuz 1998 tarihinde Roma'da imzalanmış ve Mahkeme'nin yargı yetkisini belirlemiştir. Statü'nün 5. maddesi, Mahkeme'nin yargılayabileceği suçları sıralamıştır. Bu suçlar arasında saldırı suçu da yer almaktadır. Saldırı suçu, bir devletin veya devlet dışı bir örgütün, başka bir devletin egemenliğine veya bağımsızlığına karşı silahlı güç kullanmasıdır.³⁴

Manifesto: Gazze'de Devlet Terörü Uygulayan İsrail İşgal Kuvvetleri ve Netanyahu Yargılanmalıdır

Tüm veriler ışığında ve Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin görev yetkileri ve kararlarına³⁵, Cenevre³⁶ ve Lahey Sözleşmelerine,³⁷ BM Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi'ne,³⁸ İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün raporlarına,³⁹ insanlık ahlakı ve vicdanına göre:

1. Gazze'de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin gerçekleştirdiği saldırılar neticesinde bebekleri katletmesi savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü

³⁴ Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, "Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM)".

³⁵ Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, "Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM)".

³⁶ Ezeli Azarkan, Hukuk Politik, "Uluslararası Ceza Mahkemelerinde Savaş Suçları", (Erişim 11 Aralık 2023).

³⁷ Adalet Bakanlığı, "Lahey Sözleşmesi", (Erişim 11 Aralık 2023).

³⁸ Hukuk Ansiklopedisi, "Kimyasal Silahların Önlenmesi Sözleşmesi (CWC)", (Erişim 11 Aralık 2023).

³⁹ Mustafa Bağ, "İnsan Hakları İzleme Örgütü'nden İsrail'e 'Filistinlilere karşı apartheid' suçlaması", (Erişim 11 Aralık 2023).

uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.⁴⁰

2. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin gerçekleştirdiği saldırılar neticesinde binlerce çocuğu vahşice bombalarla katletmesi⁴¹ savaş suçu olarak kayda geçmeli ve İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

3. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin kadınları katletmesi⁴² savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

4. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin silahsız sivilleri katletmesi⁴³ savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu örgütün tüm yönetici ve üyeleri savaş ve soykırım suçu ile yargılanmalıdır.

5. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin gazetecileri katletmesi⁴⁴ savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

6. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin hastaneleri bombalaması,⁴⁵ hastaların ve yaralıların tedavi olma hakkını gasp etmesi, doktorların canına kastetmesi, ambulansları⁴⁶ ve sağlık görevlilerini bombalaması, savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

7. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin okulları bombalaması eğitim hakkını gasp etmektir, öğretmen ve öğrencilerin hayatına kastetmesi⁴⁷ savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

⁴⁰ TRT Haber, “İsrail güçleri, bir yaşını doldurmamış 133 bebeği öldürdü”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁴¹ Anadolu Ajansı, (AA), “İsrail güçleri Gazze’de 3342 çocuk öldürdü”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁴² Sağlık Aktüel, “İsrail, Gazze’de hamile bir kadını iki çocuğuyla öldürdü”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁴³ Sabah, “İsrail sivilleri hedef aldı! Gazze’de son durum açıklandı”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁴⁴ BBC, “CPJ: 7 Ekim’den bu yana savaş bölgesinde 61 gazeteci öldürüldü”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁴⁵ Dünya Gazetesi, “İsrail Gazze’de hastane vurdu: 500 ölü”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁴⁶ Medyascope, tv, “İsrail ordusu Gazze’de ambulans konvoyunu vurdu, en az 15 kişi hayatını kaybetti”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁴⁷ Yirmidört Tv, “Gazze’de 3 bin 117 öğrenci öldürüldü, 608 bin öğrenci okula gidemiyor”, (Erişim 11 Aralık 2023).

8. Gazze'de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin sivil konutları bombalaması⁴⁸ ve bunun sonucu binlerce masum sivilin hayatına kast etmesi savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

9. Gazze'de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin cami⁴⁹ ve kiliseleri⁵⁰ bombalaması, insanların ibadet hürriyetini ellerinden alması, kutsallarına değer vermemesi savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

10. Gazze'de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin mülteci kamplarını bombalaması⁵¹ sonucu binlerce masum insanın savaşmadığı halde hedefe konması, hayatlarına kastetmesi ve güven içinde yaşama hakkını elinden alması savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

11. Gazze'de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin yaralıları taşıyan araç konvoylarını bombalaması,⁵² ne kadar tehlikeli ve gözü dönmüş bir terör devleti olduğunu göstermektedir. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

12. Gazze'de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin kültürel mirası yok etmesi,⁵³ insani ve kültürel değerlere ne kadar yabancı ve düşman olduğunu göstermektedir. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

13. Gazze'de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin fosfor bombası kullanması⁵⁴ insanlık dışı bir eylem olup savaş suçunu teşkil etmektedir. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta

⁴⁸ Anadolu Ajansı (AA), "İsrail'in saldırılarında Gazze'de 35 bin konut tamamen yıkıldı", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁴⁹ Diyanet Haber, "İşgalci İsrail, Gazze'de 31 camiyi tamamen yıktı", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁵⁰ Şarkul Evsat, "İsrail Gazze'de sivillerin sığındığı tarihi kiliseyi bombaladı", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁵¹ CNN Türk, "Gazze'de ateşkes bitti katliam başladı! İsrail mülteci kampını bombaladı: 100'den fazla kişi öldü", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁵² Haber Global, "İsrail Gazze'de ambulans konvoyunu vurdu: Çok sayıda can kaybı var", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁵³ Anadolu Ajansı (AA), "İsrail, Gazze'de tarihi cami, kilise ve müzeleri hedef alarak kültürel mirası da yok ediyor", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁵⁴ Halk Tv, "İsrail fosfor bombası kullandı! iddialarını İnsan Hakları İzleme Örgütü doğruladı!", (Erişim 11 Aralık 2023).

olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

14. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin esirlere kötü muamele etmesi⁵⁵ savaş hukukuna ve insan haklarına uymayan bir savaş suçunu teşkil etmektedir. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

15. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin masum halkın yiyeceklerini bombalaması sonucu halka açlık çektirmesi⁵⁶ savaş ve insanlık suçudur. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

16. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin masum halka susuzluk çektirmesi⁵⁷ savaş ve insanlık suçudur. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

17. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin elektrik, iletişim, enerji vb. kaynaklarını bombalaması ve ambargo uygulaması,⁵⁸ bunun neticesinde insanların zor bir duruma düşmelerine, hayatını kaybetmelerine neden olmak savaş ve insanlık suçudur. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

18. Gazze’de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin temel ihtiyaç maddelerini bombalaması⁵⁹ veya bunlara erişim yollarını kapatması, nakline, ithalatına ve türlü erişim yollarına ambargo uygulaması ve masum insanların bu hayati önem taşıyan maddelere erişimini engellemeleri, bunun neticesinde insanların yaşam koşullarını kötüleşmesi sonucu sağlıklarını kaybetmesi, ölmesi vb. gibi durumlara neden olmak savaş ve insanlık suçudur. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin

⁵⁵ TRT Haber, “Filistinli STK'lar: İsrail Ofer Hapishanesindeki Gazzeli esirlere karşı korkunç suçlar işliyor”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁵⁶ World Socialist Web Site, “Yavaş ölüm”: İsrail Gazze soykırımında hastalığı silah olarak kullanıyor”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁵⁷ Şarkul Evsat, “Gazze Belediyesi: 500 bin vatandaşımız açlık ve susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁵⁸ Bianet, “İsrail: Esirler bırakılmadan Gazze'ye elektrik, su ve yakıt yok”, (Erişim 11 Aralık 2023).

⁵⁹ Sputnik Türkiye, “İsrail savaş uçakları, Gazze Şeridi'nde su boru hatlarını bombaladı”, (Erişim 11 Aralık 2023).

Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

19. Gazze'de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin 2 milyona yakın insanı yerinden yurdundan edip göçe zorlaması⁶⁰ ve topraklarını gasp etmeyi sürdürmesi savaş ve insanlık suçudur. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

20. Gazze'de sınır ötesi devlet terörü işleyen Siyonist İsrail yönetiminin, masum halkı kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı, hasta demeden topluca yok etme politikası⁶¹ uygulaması insanlığa karşı işlenmiş savaş ve insanlık suçudur. Bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

21. Bütün bu hukuksuzluklar ve soykırım karşısında sessiz kalmak⁶² da vicdan mahkemelerinde yargılanmak için yeterli bir suç olup, uluslararası toplumun tüm yaşananalar karşısında duyarlı davranıp tepki göstermesi gerekir.

22. Kendi yaptırdığı hastaneler bombalanırken BM'nin etkisiz kalması,⁶³ müdahale etmemesi insanlık suçudur. BM'nin varlığı sorgulanır hale gelmiştir.

23. Başka inançlara karşı hoşgörüsüzlüğü, kanlı tarihi, hukuk ve kural tanımazlığı bilinmesine rağmen İsrail yönetimine ABD yönetiminin şartsız maddi, askeri ve siyasi destek vermesi⁶⁴ insanlık suçudur. ABD'nin dünyanın muhtelif yerlerinde PKK ve YPG gibi kimi terör örgütlerini desteklemekte olduğu bilinmektedir.⁶⁵ Kendi yayılımcı çıkar ve ulusal menfaatlerini korumak için başka ülkelere terör ihracatı yapması suçtur. Bu nedenle Gazze'de devlet terörü uygulayan İsrail işgal rejimine verdiği tüm desteği nedeni ile ABD yönetimi de Gazze'de işlenen insanlık suçuna ve yaşanan soykırım cürmüne ortaktır.⁶⁶ Başkan Biden başta olmak üzere İsrail'e destek veren tüm ABD yönetici ve askeri personeli savaş ve soykırım suçu ile yargılanmalıdır.

⁶⁰ Politik Yol, "BM: 2 milyona yakın Filistinli yerinden oldu", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁶¹ Anadolu Ajansı (AA), "İsrail'in Gazze'ye düzenlediği saldırılarda can kaybı 17 bin 997'ye yükseldi", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁶² EBS Org (Eğitim Bir Sen), Soykırımı seyirci ve sessiz kalmak bu suça ortak olmak demektir", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁶³ Patronlar Dünyası, "Erdoğan'dan "Soykırım" paylaşımı...BM etkisiz kaldı" (Erişim 11 Aralık 2023).

⁶⁴ Euro News, "ABD Temsilciler Meclisi, İsrail'e yardım tasarısını onayladı", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁶⁵ Savuma Sanayi Org, "ABD'nin, DEAS'la Mücadele Bahanesiyle PKK/YPG Terör Örgütüne Desteği Sürüyor", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁶⁶ Mepa News, "ABD İsrail'in Gazze'deki soykırımına ortak", (Erişim 11 Aralık 2023).

24. Bu süreçte savaşın asıl nedeni olarak görülen Gazze'deki doğalgaz rezervlerini⁶⁷ ele geçirmek, bu rezervin asıl sahibi olan Gazze halkının doğal kaynaklarını gasp etmek anlamında olup savaş suçu olarak anlaşılmaktadır. Bahse konu bu husus, insani değerlerle bağdaşmadığı gerekçesiyle yargılamaya dâhil edilmeli, Gazze karşısında doğalgaz elde etme ihtihasıyla bölgeye savaş gemilerini gönderen ve İsrail'e terörüne destek veren tüm ülkelerin yönetici ve askeri kadrosu savaş ve soykırım suçu ile yargılanmalıdır.

25. Gazzelilerin yaşam hakkı dâhil tüm hak ve özgürlükleri İsrail Devleti tarafından ihlal edilirken, insan hak ve hürriyetlerinin savunucusu AB'deki bazı devlet yöneticilerinin İsrail'in Gazze'de işlediği savaş suçlarını destekleyen⁶⁸ açıklamalarda bulunmaları insanlık suçudur. Suçu ve suçluyu savunan bu durum savaş suçu olarak kayda geçmeli ve devlet terörü uygulayan İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu başta olmak üzere bu saldırılarda karar/görev alan İsraili tüm yönetici ve askerlerin yanı sıra kendilerine destek veren ülke yöneticilerinin de savaş ve soykırım suçu ile yargılanması gerekmektedir.

26. Sığınma kamplarının, yaralı konvoylarının yanı başlarında bombalanmasına Müslüman ülkelerin göz yumması insanlık suçudur. İslam kaynaklarına göre "zulme rıza zulümdür" prensibi yer almaktadır.⁶⁹ Bu prensibe göre adil bir dünya için bu liderler de yargılama esnasında üzerlerine düşen payı almalı ve hesap vermelidir. Bu durum daha yaşanabilir bir dünya için önemli olup kayda geçmelidir.

27. İsrail'in sivillere karşı uyguladığı anlatılmaz zulüm ve hukuksuzluklar karşısında, güçlü devletlerin, sanatçıların, bilim insanlarının, sporcuların, iş insanlarının, din adamlarının, gazetecilerin, kanaat önderlerinin, hâkim ve savcıların "Sessiz Kınama" politikası⁷⁰ izlemesi insanlık suçudur. Yargılama esnasında bu durum da kayda alınmalıdır.

28. Kitle iletişim araçlarında, sosyal medya hesapların yanıltıcı bilgi veren⁷¹ ve soykırımcı İsrail terör devletinin yaptıklarını destekleyen tüm yetkililerin ve gazetecilerin soykırım suçuna ortak olduğu aşikâr olup, bunların tespiti ile yargılanmaları gerekir.

29. Gıda ve ilaç taşıyan yardım araçlarını bile Gazze'ye sokamamış olunması,⁷² İsrail bombaları ile kolları bacakları kopan bebeklere yardım ulaştırılmamış olması 8 milyara varan insanın açık bir suçu ve utancıdır. Yargılamaya sessiz kalan tüm insanlık için de bir madde eklenmelidir.

⁶⁷ Strasam, "Savaşın Bir Diğer Nedeni de Gazze'nin Akdeniz'deki Doğalgaz Yatakları mı?", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁶⁸ DW, "AB'de Ortadoğu çatlağı: Borrell'den uyarı", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁶⁹ "Zulmedenlere en küçük bir meyil göstermeyin, yoksa Cehennem ateşi size de dokunur" (Hûd Sûresi: 113).

⁷⁰ DAILYMOTION, Savaş Eğilmez, İsrail'e Sessiz Kalan Batı, 1'inci Dünya Savaşı'nda 80'den Fazla Sağlık Kuruluşunu Vurdu", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁷¹ Yirmidört Tv, "İletişim Başkanı Altun: İsrail karşısında hakikat mücadelesini buldu", (Erişim 11 Aralık 2023).

⁷² Mecra, "İsrail, Gazze'ye insanî yardım girişlerine engel oluyor", (Erişim 11 Aralık 2023).

30. Sonraki nesiller için; bu durumun bir ders olması için bu konu oldukça önem arz etmekte olup, Siyonist İsrail yönetiminin Gazze'de yaptığı soykırım, ders kitaplarına eklenmeli ve liselerde okutulmalıdır.

Sonuç ve Öneriler

Soykırım; insanlık onurunu hiçe sayan, insan haklarına yönelik en ağır ihlallerden biri olan bir insanlık suçu olup bir grubun milliyeti, etnik kökeni, ırkı, dini veya siyasi görüşü temelinde bilinçli ve kasıtlı olarak, sistematik bir biçimde yok edilmeye çalışılmasıdır. Bir toplumun topraklarından ve kültürel bağlarından ayrılması, yaşam alanlarının imha edilmesi veya yaşam alanlarına el koyma eylemleri de soykırım tanımı içinde yer almaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 9 Aralık 1948 tarihinde Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'ni kabul etmiştir. Sözleşme, Genel Kurul'un onayladığı ilk insan hakları belgesidir. Sözleşme'nin ana hedefi, insanlık için büyük felakete yol açan soykırım suçuna karşı insanlığı korumak için uluslararası iş birliği oluşturmaktır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 29 Eylül 2015 tarihinde aldığı kararla Sözleşme'nin kabul edildiği gün olan 9 Aralık gününü, soykırım suçuna dair farkındalık yaratmak amacıyla "Soykırım Suçu Mağdurlarını Anma ve Onurlandırma ve Bu Suçun Önlenmesi Uluslararası Günü" olarak ilan etmiştir.

Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'ne göre, ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu kısmen veya tamamen yok etmek niyetiyle işlenen; gruba mensup kişilerin öldürülmesi, grup üyelerine ciddi biçimde fiziksel veya zihinsel zarar verilmesi, grubun tamamı veya bir kısmı için fiziksel varlıklarını sonlandıracak şekilde yaşam koşullarının kasten değiştirilmesi, grubun doğumlarını engellemek için önlemler alınması, gruba mensup çocukların zorla başka bir gruba transfer edilmesi soykırım suçunu meydana getiren eylemler olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda "Taraf Devletlere" soykırım suçunu önleme ve bu suçun işleyenlerin, suça katılanların, suçu işlemeye teşebbüs edenlerin, suçun işlenmesine iş birliği yapanların cezalandırılması sorumluluğu verilmiştir.

7 Ekim 2023 tarihinden beri İsrail'in Gazze'ye karşı yaptığı saldırılarda çocuk ve kadınların da aralarında bulunduğu binlerce masum sivil insan hayatını kaybetmiş, yüz binlerce insan evsiz kalmıştır. İki aydan uzun süredir devam eden ve sivil yerleri, ibadet mekânlarını, mülteci kamplarını ve hastaneleri de hedef alan bombardımanlar nedeniyle dar bir alan içerisinde açık hapis koşullarında insanlar, yaşam hakkı başta olmak üzere temel insani haklardan mahrum bırakılmıştır. Gazze'de yaşananlar, "Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi" başta olmak üzere insani hukuk ve uluslararası belgelerde yer alan hükümlere göre soykırım suçuna dönüşmüştür. Saldırıların hedefindeki Filistinlilerin, aynı milletten, etnik kökenden ve dinden olmaları nedeniyle öldürülmesi, bölgeden sürülmeye çalışılması; su, yiyecek, yakıt ve diğer tüm insani gereksinimlerden bile mahrum bırakılarak yaşam koşullarının bilerek zorlaştırılması eylemleri Sözleşme kapsamında belirlenen soykırım suçunu

oluşturmaktadır. Yaşanan insanlık dramına dünyanın sessiz kalması, hatta bazı devletlerce saldırıya destek verilmesi de Sözleşme kapsamında düzenlenen soykırım suçunu önleme sorumluluğunu ihlal etmektir.

Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin kararlarına, Cenevre ve Lahey Sözleşmelerine, BM Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi'ne, İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün raporlarına, insanlık ahlakı ve vicdanına göre Gazze'de yaşanan katliamın ve hukuksuzlukların sorumlularının, emrini verenlerin ve destekleyenlerin hesap vermesi tarihi, vicdani, ahlaki ve medeni bir görevdir. İnsanlık, bu görevin gereğini acilen yerine getirmelidir. İngiltere ve ABD'nin destek verdiği ve Orta Doğu'da büyük bir sorun hâline gelen İsrail terör devletinin tüm faaliyetlerine son verilmeli, uluslararası toplum Gazze'de yaşanan insanlık dramını görmezden gelmeyerek, başta savaşın aktif tarafları olan ABD başkanı Joe Biden ve İsrail devlet terörü uygulayıcısı Benjamin Netanyahu olmak üzere tüm sorumlulardan hesap sorulmasını istemelidir. Sürecin takibinin yapılması bundan sonra dünyanın her hangi bir yerinde benzer soykırımların yaşanmasına engel olacaktır.

İnsan onurunu temel alarak, kişilerin eşit davranılma hakkının sağlanması, hukuken tanınmış hak ve özgürlüklerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesini önemseyen bireylerden biri olarak; "9 Aralık Soykırım Suçu Mağdurlarını Anma ve Onurlandırma ve Bu Suçun Önlenmesi Uluslararası Günü" dolayısıyla başta Gazze'de olmak üzere tüm soykırım suçu kurbanlarını saygıyla anıyor, Gazze'de soykırıma varan insanlık dramına son vermek için uluslararası toplumu ortak çabalarını arttırmaya davet ediyorum.

İthaf

Bu makale, İsrail'in Gazze'deki üniversitelere, okullara, hastanelere, mülteci kamplarına, evlere, camilere ve kiliselere düzenlediği vahşi, barbar, insanlık ve hukuk dışı saldırıları nedeniyle hayatını kaybeden bilim insanları, öğrenciler, sağlık çalışanları, din adamları, gazeteciler, bebekler, çocuklar ve masum sivillere ithaf edilmiştir. İsrail'in iki milyondan fazla Gazzeliyi evlerinden ve topraklarından sürgün etmek istemesi insanlık dışıdır. İsrail'in uluslararası hukuka, insan hak ve hürriyetlerine aykırılık içeren tüm işgal ve saldırıları suçtur ve bu nedenle yargılanması gerekmektedir.

This article is dedicated to the scientists, students, health workers, religious officials, journalists, babies, children and innocent civilians who lost their lives as a result of Israel's brutal, barbaric, inhumane and illegal attacks on universities, schools, hospitals, refugee camps, homes, mosques and churches in Gaza. Israel's attempt to expel more than two million Gazans from their homes and lands is inhumane. All Israeli occupations and attacks that violate international law, human rights and freedoms are crimes and therefore Israel must be prosecuted.

إن هذه المقالة إهداء إلى أولئك العلماء والطلاب و العاملين في مجال الصحة و رجال الدين والصحفيين و الرضع و الأطفال والمدنيين الأبرياء الذين لقوا حتفهم نتيجة الهجمات الوحشية واللاإنسانية وغير القانونية التي شنتها إسرائيل على الجامعات والمدارس والمستشفيات ومخيمات اللاجئين والمنازل والجوامع والكنائس الموجودة في غزة. فما تريده إسرائيل من نفي وتهجير أكثر من مليوني فلسطيني من أراضيهم ومنازلهم هو أمر غير إنساني. و إن كافة ما تفعله إسرائيل من هجمات تتنافى مع حقوق الإنسان والحريات والقانون الدولي، هي جرائم تستوجب محاكمتها عليها.

Kaynakça | References

- AA, Anadolu Ajansı. “İsrail güçleri Gazze'de 3342 çocuk öldürdü”. Erişim 11 Aralık 2023.
<https://www.aa.com.tr/tr/vg/video-galeri/israil-gucleri-gazze-de-3342-cocuk-oldurdu/0>
- AA, Anadolu Ajansı. “İsrail'in saldırılarında Gazze'de 35 bin konut tamamen yıkıldı”. Erişim 11 Aralık 2023.
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-saldirilarinda-gazgede-35-bin-konut-tamamen-yikildi/3042132>
- AA, Anadolu Ajansı. “İsrail, Gazze'de tarihi cami, kilise ve müzeleri hedef alarak kültürel mirası da yok ediyor”. Erişim 11 Aralık 2023.
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-gazgede-tarihi-cami-kilise-ve-muzeleri-hedef-alarak-kulturel-mirasi-da-yok-ediyor/3076138>
- AA, Anadolu Ajansı. “İsrail'in Gazze'ye düzenlediği saldırılarda can kaybı 17 bin 997'ye yükseldi”. Erişim 11 Aralık 2023.
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-gazze-ye-duzenledigi-saldirilarda-can-kaybi-17-bin-997-ye-yukseldi/3078903>
- Adalet Bakanlığı. “Lahey Sözleşmesi”. Erişim 11 Aralık 2023.
- Ari, Yılmaz. “A Crime Against Humanity and the Tragedy of Genocide: An Evaluation That Israel Should Be Sued for State Terrorism Against Palestinians”. çev. Mustafa Turan. *Uluslararası Dorlion Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi (DASAD)* 1/2 (Dec. 2023), 445-465. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10429568>
- Ataov, Türkkiye. “Savaş Suçları Uluslararası Mahkeme: Jenosit Oturumu”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 23/02 (Şubat 1968), 319-333.
- Atvur, Senem. “21.Yüzyıl için ABD Güvenlik Politikası ve Büyük Orta Doğu Girişimi”. *Savunma Bilimleri Dergisi* 6/2 (2007), 1-16.
- Aybar, Mehmet Ali. *Vietnam Günlüğü ABD'nin Vietnam'da İşlediği Savaş Suçlarına Karşı Russell Mahkemesi*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2012.
- Azarkan, Ezeli. Hukuk Politik. “Uluslararası Ceza Mahkemelerinde Savaş Suçları”. Erişim 11 Aralık 2023.
<https://www.hukukpolitik.com.tr/2016/05/06/uluslararasi-ceza-mahkemelerinde-savas-suclari/>
- Bag, Mustafa. “İnsan Hakları İzleme Örgütü'nden İsrail'e 'Filistinlilere karşı apartheid' suçlaması”. Erişim 11 Aralık 2023.
<https://tr.euronews.com/2021/04/27/insan-haklar-izleme-orgutu-nden-israil-e-filistinlilere-kars-apartheid-suclamas>
- Bay, Doğançan. “11 Eylül Saldırılarının AB'nin Terörizmle Mücadelesine Etkileri”, *EURO Politika* 11 (2021), 56-63.
- BBC, “CPJ: 7 Ekim'den bu yana savaş bölgesinde 61 gazeteci öldürüldü”, (Erişim 11 Aralık 2023).
<https://www.bbc.com/turkce/articles/c4n61j9lmg9o>
- Bianet, “İsrail: Esirler bırakılmadan Gazze'ye elektrik, su ve yakıt yok”. Erişim 11 Aralık 2023.
<https://bianet.org/haber/israil-esirler-birakilmadan-gazze-ye-elektrik-su-ve-yakit-yok-286223>
- Biçer, Rüştü Salim Savaş. “Modern Terörizmin Beşinci Dalgası: Devletlerin Uluslararası Terörist Örgütlerle İş Birliğinin Sebepleri ve Sonuçları”. *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 16/36 (2020), 16(36): 915-945.

CNN Türk. "Gazze'de ateşkes bitti katliam başladı! İsrail mülteci kampını bombaladı: 100'den fazla kişi öldü". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.cnnturk.com/dunya/israil-multeci-kampini-bombaladi-100den-fazla-kisi-oldu>

Courtois, Stéphane vd., *Komünizmin Kara Kitabı*. İstanbul: Felix Kitap, 2020.

DAILYMOTION. Savaş Eğilmez. "İsrail'e Sessiz Kalan Batı, 1'inci Dünya Savaşı'nda 80'den Fazla Sağlık Kuruluşunu Vurdu". Erişim 11 Aralık 2023.

Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü. "Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM)". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://diabgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/uluslararasi-ceza-mahkemesi-ucm28022020101834>

Dünya Gazetesi. "İsrail Gazze'de hastane vurdu: 500 ölü". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://dunya.com/dunya/israil-gazgede-hastane-vurdu-500-olu-haberi-708111>

Diyanet Haber. "İşgalci İsrail, Gazze'de 31 camiyi tamamen yıktı". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.diyanehaber.com.tr/isgalci-israil-gazgede-31-camiyi-tamamen-yikti>

DW. "AB'de Ortadoğu çatlağı: Borrell'den uyarı". (Erişim 11 Aralık 2023).

<https://www.dw.com/tr/abde-ortado%C4%9Fu-%C3%A7atla%C4%9F%C4%B1-borrellden-uyar%C4%B1/a-67189323>

Eğitim Bir Sen (EBS Org). Soykırma seyirci ve sessiz kalmak bu suçta ortak olmak demektir". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.ebs.org.tr/manset/5922/soykirima-seyirci-ve-sessiz-kalmak-bu-suca-ortak-olmak-demektir>

Erdem, Orhan - Özdemir, Habip. "Terror And Terrorism: A Multi-Dimensional Evaluation". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 8/30 (2009), 266-278.

Ersoy, Uğur "Terörizm ve Nefret Suçları Arasındaki Tetikleme Etkisi" *Ankara Barosu Dergisi* 2 (2018), 145-170.

Euronews. "Hamas-İsrail Savaşı: Nasıl başladı, ilk ayında neler yaşandı?". Erişim 3 Aralık 2023.

<https://tr.euronews.com/2023/10/15/hamasin-silahli-kanadi-gazzedden-israile-roket-saldirisi-baslatti>

Euro News. "ABD Temsilciler Meclisi, İsrail'e yardım tasarısını onayladı". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://tr.euronews.com/2023/11/03/abd-temsilciler-meclisi-israile-yardim-tasarisini-onayladi-ukrayna-ve-gazze-plan-disinda-k>

Fikir Turu, "Filistin-İsrail çatışmasının tarihçesi". Erişim 3 Aralık 2023. <https://fikirturu.com/jeo-strateji/filistin-israil-catismasin-tarihcesi/>

Gül, Ali Rıza. "Şiddeti Tanımlamak: Geniş Tabanlı Bir Yaklaşım". *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)* 8/77 (2021), 3164-3178.

Gül, Ali Rıza. "Kur'an'ın Şiddet Ve Terörü Reddeden Lafızları". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4/7 (Aralık 2017), 35-58.

Güzel, Cemal. "Korkunun Korkusu: Terörizm", *Silinen Yüzler Karşısında Terör* içinde, (der.) Cemal Güzel. Ankara: Ayraç Yayınevi, 2002.

Haber Global. "İsrail Gazze'de ambulans konvoyunu vurdu: Çok sayıda can kaybı var". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://haberglobal.com.tr/dunya/israil-gazgede-ambulans-konvoyunu-vurdu-cok-sayida-can-kaybi-var-293467>

Halk Tv. "İsrail fosfor bombası kullandı' iddialarını İnsan Hakları İzleme Örgütü doğruladı!". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.youtube.com/watch?v=kJi4TkRhgkM>

Hayati Hazır. "Demokrasi ve Siyasi Terör". Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 3/1 (Haziran 1990), 35-49.

Hukuk Ansiklopedisi. "Kimyasal Silahların Önlenmesi Sözleşmesi (CWC). Erişim 11 Aralık 2023.

<https://hukukbook.com/kimyasal-silahlarin-onlenmesi-sozlesmesi-cwc/>

Okumuş, Namık Kemal. "Gün Ve Geleceği Iskalama Tercihinin Aşkın Formu: Kutsal Gelenek Perspektifi". *Uluslararası Dorlion Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi (DASAD)* 1/1 (June 2023), 24-47.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.8057481>

Önen, Nilüfer. "Soykırım Yapan Devlet Terörizmi: Ruanda Örneği". *Africana*, 3/1 (2023), 18-35.

Örgün, Faruk. *Küresel Terör*. İstanbul: Okumuş Adam Yayınları, 2001.

Özata, Cüneyt. "Yanlışlıklar (Terör) Komedi - Martin McDonagh'ın Korkutan Şiddeti". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16/3 (2013), 185-196.

Özyalçın, Özgenur. "Tarihi ve İktisadi Açılardan Cezayir - Fransa İlişkileri". *Maliye Çalışmaları Dergisi* 69 (2023), 163-185.

Kayıtmazbatır, Güzide. "Terörizmin Tarihinde Görmezden Geline Bir Olgu: Devlet Terörü". *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 13 (2023), 147-166.

Mecra. "İsrail, Gazze'ye insanî yardım girişlerine engel oluyor". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.gzt.com/mecra/israil-gazze-ye-insan-yardim-girislerine-engel-oluyor-3771421>

Medyascope.tv. "İsrail ordusu Gazze'de ambulans konvoyunu vurdu, en az 15 kişi hayatını kaybetti". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://medyascope.tv/2023/11/04/israil-ordusu-gazgede-ambulans-konvoyunu-vurdu-en-az-15-kisi-hayatini-kaybetti/>

Mepa News. "ABD İsrail'in Gazze'deki soykırımına ortak". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.mepanews.com/analiz-abd-israilin-gazdedeki-soykirimina-ortak-63223h.htm>

Patronlar Dünyası. "Erdoğan'dan "Soykırım" paylaşımı...BM etkisiz kaldı". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.patronlardunyasi.com/haber/erdogan-dan-soykirim-paylasimi-bm-etkisiz-kaldi/293225>

Politik Yol. "BM: 2 milyona yakın Filistinli yerinden oldu". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.politikyol.com/bm-2-milyona-yakin-filistinli-yerinden-oldu/>

Rençber, Fevzi. "İslam Birliği İnşasında Bir Engel Olarak Mezhep-Cemaat Taassubu Ve Çözüm Yolları", *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 10/1 (Haziran 2017), 77-102. <https://doi.org/10.18403/emakalat.303020>.

Sabah. "İsrail sivilleri hedef aldı! Gazze'de son durum açıklandı". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.sabah.com.tr/dunya/israil-sivilleri-hedef-aldi-gazgede-son-durum-aciklandi-cok-sayida-olu-ve-yarali-var-6654487>

Sağlık Aktüel. "İsrail, Gazze'de hamile bir kadını iki çocuğuyla öldürdü". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.saglikaktuel.com/haber/israil-gazgede-hamile-bir-kadini-iki-cocuguyla-oldurdu-93098.htm>

Saraçlı, Murat. "Uluslararası Hukukta Terörizm". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Haziran 2007), 1049-1078.

Savuma Sanayi Org. "ABD'nin, DEAŞ'la Mücadele Bahanesiyle PKK/YPG Terör Örgütüne Desteği Sürüyor". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.savunmasanayi.org/abd-nin-deas-la-mucadele-bahanesiyle-pkk-ypg-terror-orgutune-destegi-suruyor/>

Shaw, Stanford J., *Yahudi Soykırımı ve Türkiye*, çev. Fahir Armaoğlu. İstanbul: TİMAŞ Yay. 2014.

Sputnik Türkiye. "İsrail savaş uçakları, Gazze Şeridi'nde su boru hatlarını bombaladı". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://sputniknews.com.tr/20231210/israil-savas-ucaklari-gazze-seridinde-su-boru-hatlarini-bombaladi-1078269201.html>

STRASAM. "Savaşın Bir Diğer Nedeni de Gazze'nin Akdeniz'deki Doğalgaz Yatakları mı?". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://strasam.org/ua-iliskiler/uluslararası-sorunlar/savasin-bir-diger-nedeni-de-gazzenin-akdenizdeki-dogalgaz-yataklari-mi-2470>

Şarkul Evsat, "İsrail Gazze'de sivillerin sığındığı tarihi kiliseyi bombaladı". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://turkish.aawsat.com/arap-dunyasi/4616456-israil-gazgede-sivillerin-sigindigi-tarihi-kiliseyi-bombaladi>

Şarkul Evsat. "Gazze Belediyesi: 500 bin vatandaşımız açlık ve susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://turkish.aawsat.com/arap-dunyasi/4717791-gazze-belediyesi-500-bin-vatandasimiz-aclik-ve-susuzluk-tehlikesiyle-karsi>

Temizkan, Abdullah – Shakirov, Elchin. "Rusya'nın Kafkasya Siyaseti Üzerindeki Stalin Gölgesi". *Cihannüma Tarih Ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi* 3/2 (Aralık 2017), 139-162.

TERAM, Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi. Kavram Kutusu, "Kavramsal Çerçeve de Terör ve Terörizm". Erişim 10 Aralık 2023.

<https://teram.org/icerik/kavramsal-ercevede-terror-ve-terorizm-42>

TRT Haber. "İsrail güçleri, bir yaşını doldurmamış 133 bebeği öldürdü". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.trthaber.com/haber/dunya/israil-gucleri-bir-yasini-doldurmamis-133-bebegi-oldurdu-808486.html>

TRT Haber. "Filistinli STK'lar: İsrail Ofer Hapishanesindeki Gazzeli esirlere karşı korkunç suçlar işliyor". Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.trthaber.com/haber/dunya/filistinli-stklar-israil-ofer-hapishanesindeki-gazzeli-esirlere-karsi-korkunc-suclar-isluyor-819076.html>

Terör Çalıştay Raporu. *Uluslararası Terörizm ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi (UTGAM)*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 2017.

Uslu, Nasuh. "Körfez Savaşı Ve Amerika'nın Politikaları". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 54/3 (Şubat 2015), 165-199.

Yalın, Damla. "32. Yılında Tiananmen Katliamı". *21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü*. Erişim 10 Aralık 2023.

https://21yyte.org/tr/fikir-tanki/32-yilinda-tiananmen-katliami#google_vignette

Yetgin, Muhammed Ali - Baştuğ, Mithat. "Devlet Terörizmi Bağlamında Tarihsel Vakaların İç ve Dış Etkilerinin Analizi: BM Güvenlik Konseyi Üyeleri Örneği". *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13/4 (2021), 955-980.

Yirmidört Tv. “Gazze’de 3 bin 117 öğrenci öldürüldü, 608 bin öğrenci okula gidemiyor”. Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.yirmidort.tv/dunya/gazzedede-3-bin-117-ogrenci-olduruldu-608-bin-ogrenci-okula-gidemiyor-133275>

Yirmidört Tv. “İletişim Başkanı Altun: İsrail karşısında hakikat mücadelesini buldu”. Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.yirmidort.tv/gundem/iletisim-baskani-altun-israil-karsisinde-hakikat-mucadelesini-buldu-139453>

World Socialist Web Site. “Yavaş ölüm”: İsrail Gazze soykırımında hastalığı silah olarak kullanıyor”. Erişim 11 Aralık 2023.

<https://www.wsws.org/tr/articles/2023/11/29/mliq-n29.html>